

פשיטה על חרבת וובידה

גיתנה לאנשי הסיוור הוראה להמנע מהתגלות ומלפתוח באש. כן גיתנה התראה למפקדים ונקבע סדר-יום ליום המתרחש.

ב. ההכנות משך יום — 24.11.48:

1. ידיעות.

הסיוור יצא מבעוד יום לדואימה, ברכב, לצורך תצפית על השטח. עם רדת החשכה יצא לעבר הכפר, בבוקר חזר הסיוור ועיקר הידיעות שהביא היו:

- ציר התנועה נוח לתנועה לניווט.
- גבעה 428 (ראה מרשם) מתאימה לבסיס-אש ולאור הירח יש ממנה תצפית על הכפר, שבתיו בנויים אכן לבנה.
- הכפר המונה כ־20—15 בתי אבן, המחוברים זה לזה ע"י גדרות אבן, נמצא בשטח נמוך לרגלי מדרון העולה דרומה ונמשך לאורך של כ־200 מטר ממזרח למערב. במרכז הכפר בית גבוה.
- בכפר לא הורגשה כל תנועה מיוחדת פרט למספר אורות עמומים ונביחת כלבים.
- לא הובחנו כל גדרות תיל לפני הכפר.

2. התכנון:

לאור תוצאות הסיוור סוכמה התכנית הבאה (ראה מרשם):

- יציאה מדואימה בשעה 2000 ותנועה לאורך השביל עד לקרבת גבעה 428.
- מיקום המק"ב על גבעה 428 לחיפוי נצור, ותנועת הכוח המסתער להערכות קרובה מצפון לכפר, בעוד הפרדות עם חומר החבלה ישארו ליד בסיס האש.
- הסתערות מצפון לדרום לעבר מרכז הכפר. כיבוש הכפר. השמדת השיירה והתארגנות להבטחה היק"פית בהיקף החיצוני של הכפר. (שעת ההסתערות נקבעה ל־2330).
- הבאת הפרדות עם חומר-הנפץ ופיצוץ בתי-הכפר.
- נסיגה בציר-הגישה חזרה לדואימה.
- פינוי נפגעים-על-גבי הפרדות.
- הקשר בתוך הכוח — בין המק"ב והכוח המסתער — ע"י מ"ק 300 ובנוסף סימני רקיסות ופנסי כיס.

ג. הכנת האמצעים, ניסוי הפרדות והסברת הפעולה:

משך לפנה"צ הכינו החבלנים את מטעני הפיצוץ, אשר כללו 250 קילוגרם ט.נ.ט., במטענים בני 10 ק"ג שנארוזו בילקוטי צד (שלל מצר) והיו מופעלים ע"י מאיץ שנחתב לתוכם דרך חור מנוקב בסכין-חבלנים. כן נוסו המק"בים. במקביל אורגן הכוח בשלושה כוחות-משנה שכל אחד מהם כלל שתי כיתות. נמסר תדריך מפורט לכל חבר המפקדים ובשעות הצהריים הוסברה הפעולה לכל אנשי הפלוגה ונערך תרגול קצר במבנה ההסתערות וההתפרסות לשיחור היעד. לאור הנתונים ולאור

הרקע ונתוני פתיחה

להלן יסופר על מספר פעולות פשיטה שבוצעו ע"י פלוגה ג' של הגדוד הראשון בחטיבת "גבעתי".

חורף 1948. הנגב שוחרר במבצע "עשר המכות" ובארבע שבועות נכבשה. הבריגדה המצרית הרביעית נצורה בכיס פלוגיה, והספקתה מצטמקת מדי יום ביומו. הידיעות על האויב אומרות שהלגיון מרכז כוחות בהרחברון (בהם גם גדוד עיראקי) במטרה לסייע בחילוף הכוח המצרי הנצור בפלוגיה. כוחות חטיבתנו המודוללים והיעיפיים לאחר מבצע "יואב" (פריצת הדרך לנגב במבצע "עשר-המכות") מועברים לאזור בית-גוברין, כדי למנוע אפשרות של פריצת הלגיון מכיוון הרחברון לעבר פלוגיה ו/או נסיגת הכוח המצרי הנצור בפלוגיה לעבר הרחברון.

החטיבה עם הערכותה נוקטת בפעילות תוקפנית לשמירת היוזמה ולמניעת שטח מהאויב — פעולות המבוצעות בעיקר ע"י הגדוד הראשון הערוך בכיוון מזרח במשולש בית-גוברין—דואימה — לכיש. פלוגה ג' המונה 2 מחלקות (האבידות) במבצע יואב צימקו את הפלוגה משלוש מחלקות לשתי מחלקות) וכיתת סיירים פלוגתית — ערוכה בלכיש. מצורפות אליה מהגדוד כיתת מק"ב וכיתת מרגמות 81 מ"מ.

המשימה

ביום 23.11.48 נקרא המ"פ למפקדת הגדוד בבית-גוברין והמג"ד מסר לו את הדברים הבאים:

"הלגיון, בשיתוף המצרים, מעביר שיירות אספקה על גבי גמלים מהרחברון לפלוגיה הנצורה. הכפרים באזור משמשים להן בסיס-ביניים לשהיה ביום. שיירות אלה מאובטחות בדרך-כלל ע"י מחלקה אחת. ידיעה שנתקבלה אמרה שבלייל 24/25.11.48 צריכה לשהות שיירה כזו בחרבת וובידה הנמצאת כ־6 ק"מ דרומה לדואימה. על פלוגה ג' לתקוף את הכפר בלייל 24/25.11.48 לפגוע בשיירה ולפיצץ את בתי-הכפר".

באותו מעמד נקבע שהמ"פ רשאי להשתמש בכיתת המק"ב, כן צורפו לפלוגה כיתת חבלנים ו־5 פרדות. כבסיס היציאה נקבעה דואימה. לצורך העברת הכוחות הועמדו לרשות המ"פ משאיות.

ההכנות

א. ההכנות משך אחה"צ וז'ל 23/24:

עם חזירת המ"פ לפלוגה ולאחר בדיקה ע"ג מפה (תצלומים לא היו) נקבע סיוור מוקדם, ובו יטלו חלק חולית סיירים, ומפקד מחלקת-המק"ב הגדודית (שפיקד על הכיתה המצורפת לפלוגה) בפיקוד מ"מ — ס"ה"כ 6 איש. משימת הסיוור היתה לבדוק את דרך הגישה, את בסיס האש (כפי שתוכנן על-גבי המפה) וכן לצפות מקיבו על הכפר.

זמן זה צפה המ"פ לעבר הכפר, שהיה בטוח של כ־400 מטר ממנו, אשר נראה כגוש אחד של מבנים בצורים. לפני תזוזתו קבע המ"פ עם מפקד המק"ב את מרכז הכפר כנקודת כיוון מרכזית למק"ב. (לרשות המק"ב היתה תחמושת זוהרת) כן נקבע טופית, שהמק"ב יפתח באש לפי פקודה /או— עם פתיחת אש ע"י האויב לפני תחילת ההסתערות.

ההסתערות וכיבוש הכפר

משמוקם המק"ב, חזרו המ"פ והסיירים לפלוגה והתנועה חודשה לעבר מקום ההערכות שנקבע בגיא, כ־250 מטר מצפון לכפר. הפרדות עם חומר התבלה והתכלנים הושארו ליד בסיסהאש. הגלישה ממקום שהיה לעבר הגיא התנהלה בשורה עורפית תוך תנועה איטית וקשה במאמץ למנוע דדורר אבנים. עם הגיע הכוח לגיא נתגלה מרחוק היעד והבחנו מספר אורות עמומים. אופי הקרקע השתנה לשטח חרוש — זרוע אבנים ועצי זית בודדים. תוך משנה והירות המשיך הכוח לנוע עד כ־300 מטר לפני היעד ונעצר להערכות. תוך דקות ספרות התארגן הכוח לתבנית ההסתערות שהיתה שתי מחלקות קדימה ואחת מאחור, ומפקדת הפלוגה בין שתי המחלקות הקדמיות. המ"פ מיוזם כונסו אל המ"פ וניתנה הוראות אחרונות, כדלהלן:

התקומות במבנה ההסתערות ללא התפרסות, כאשר כל מחלקה נעה בשורותיים והסיירים קדימה עד כ־150 מטר מה עד, מקום שהמחלקות תתפרסנה לפי אות או לפי פקודה במקרה ותפתח אש ע"י האויב (הסיירים יצטרפו למ"פ בהסתערות לעבר היעד); המחלקה הימנית מסתערת ומטהרת את החלק הימני של היעד, המחלקה השמאלית את החלק השמאלי של היעד, המחלקה השלישית מאחור כ־50 מטר; מרכז היעד הבית הגבוה (אשר בלס מתוך גוש הבתים); פתיחת אש לפני ההסתערות לפי פקודה; באם נתקל באש תוך תנועה ולפני ההסתערות יפתחו המק"בים באש מהירה.

לפני התזוזה הסופית ניתנה התראה למק"ב באלחוט והכוח החל לנוע לאט ובדממה. השעה היתה לערך 0030. כעבור דקות ספורות החלה נשמעת נביחת כלבים מהכפר וקולות בני אדם. כ־3—2 דקות לאחר מכן, שעה שהכוח נמצא כ־200 מטר מן הכפר, נפתחה אש של שני מקלעים ומספר רובאים משתי פאתי הכפר. אש האויב — שהבהיקה נראו בברור — היתה בלתי יעילה. המק"ב פתח באש ואישו נצפתה כשהיא פוגעת במרכז הכפר. הכוח התעכב, התפרס לפי פקודה והמשיך מיד לנוע תוך הגברת קצב התנועה והרכנת הגוף. הסיירים הצטרפו אל המ"פ. כעבור דקות מספר הגיע הכוח לטווח של כ־120—100 מטר לפני היעד. תוך כדי תנועה נתן המ"פ פקודת הסתערות ואש גם יחד, ונורתה ריקשה לסמן למק"ב להסיט את האש (הבתאם לקביעה המוקדמת). שתי המחלקות הקדמיות פתחו מיד בהסתערות תוך ירי של כל הכלים מהמתן. עם תחילת ההסתערות פסקה אש המק"ב וכעבור שניות לא רבות חודשה לעבר קצהו הדרומי של הכפר, ותוך צפית הכוזרים הזוהרים של המק"ב ע"י המסתערים.

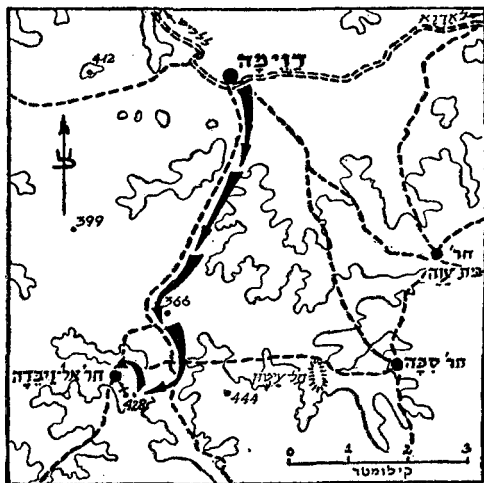
עם פתיחת ההסתערות נראה היה שאש האויב פסקה. לא עברו דקות רבות ושתי המחלקות הקדמיות נבלעו בין הבתים; נשמעו רק פקודות רמות של המ"פ והמ"כים. המחלקה השלישית עם המ"פ התקדמה ללא אש עד כ־80 מטר לפני מרכז היעד, במקום שנתקלה בגדר אבנים נמוכה. לפי פקודת המ"פ תפסה עמדות מאחוריה אותה שעה ושמעו מקצות

נסיגה בעבר נראתה המשימה לפלוגה כקלה יחסית. בשעות אחר הצהריים המוקדמות הועברו הפרדות, מטעני התבלה וכיתת המק"ב לדואימה ונערכו ניסויים בהעמסת הפרדות והולכתם בשבילים הסמוכים לכפר (היתה הפעם ראשונה לפלוגה להסתיע בפרדות כאמצעי תובלה). בניסויי הסתבר שהעומס האופטימלי לפרדה בשטח זה הוא כ־80 ק"ג. כן הסתבר שיש הכרח להוליך את הפרדות במרכזי נהוגות ע"י נהג פרדות. (בניסוי זה לא חסרו רגעים משעשעים כאשר הפרדות "ניערו" מעליהן את מטעני התבלה וכאשר אחת הפרדות עמוסה במק"ב ונהוגה ע"י איש מק"ב דהרה כאנת נפשה, תוך רדיפה רבתי של אנשי המק"ב).

הביצוע

א. ריכוז והכנות אחרונות.

לפנות ערב עלתה הפלוגה על משאיות, תוך השארת חיילי השירותים להבטחת לכיש, ונעה לדואימה. כניסת הכוח לדואימה היתה עם דמדומי חושך וללא אורות. עם התנסות כל הכוח בדואימה התקיימה פגישה נוספת של מפקדי המחלקות, מפקד המק"ב ומ"מ התבלה (אשר פיקד אישית על הכיתה שצורפה לפלוגה). ניתן תדריך שלפני היציאה כן נבדקו מכשירי האלחוט בדיקה אחרונה.

ב. התנועה למקום בסיס האש:

לשעת היציאה נערך הכוח במסדר. נערכה בדיקה אחרונה, הגשק נטען — כדור בקנה — וננצר, והכוח החל לנוע בסדר הבא:

- כוח מוביל ומסייר — כיתת הסיירים.
- הגוף העיקרי — שלוש המחלקות (המוקטנות), כאשר מפקדת הפלוגה נעה אחרי הסיירים.
- מאסף — שלוש פרדות עם מטעני התבלה, שתי פרדות עם כיתת המק"ב וכוח מאבטח עורפי מאנשי המק"ב והתכלנים. התנועה התנהלה בשורה עורפית כאשר הקשר בתוך הגוף מבוצע ע"י רצים שנעו ליד המ"פ. משך התנועה לא אירעו כל אירועים או תקלות וקרוב לשעה 2300 הגיע הכוח לרגלי גבעה 428. הפלוגה נערכה להבטחה היקפית, מכשירי האלחוט נפתחו וכיתת המק"ב, בהבטחת הסיירים, עלתה לתפיסת בסיסהאש. פעולה זו נסתיימה תוך חצי שעה לערך. משך

היעד ירי צרורות והתפוצצות רימונים וכן פקודות וצעות האנשים.

הרושם הכללי של המ"פ היה שהענין "הולך" בקלות יתר. לפיכך, מבלי לשהות יתר על המידה, הורה למחלקה השלישית להסתער לעבר מרכז היעד ולהשתלט על הבית הגבוה שהובחן בבירור ואשר לפניו היו מספר בתים נמוכים. למק"ב נתנה פקודה להפסקת אש וחולית סיירים נשלחה להביא את הפרדות עם חומר-הנפץ.

המחלקה השלישית הסתערה לעבר הבתים ללא אש ומבלי להתקל באש אויב. כעבור מספר דקות הצטרף המ"פ ועמו חולית חבלנים ושאר הסיירים למחלקה אשר היתה כבר בין הבתים הנמוכים — אותם "בדקה" ע"י ירית צרורות ת"ת וזריקת רימונים — בתנועתה קיימה לעבר הבית הגבוה. לא ארך הזמן והמ"פ של המחלקה שזעה במרכז הודיע למ"פ בצעקה שהבית הגבוה בידיו. כאשר הגיע המ"פ לבית הגבוה, פגש שם את המ"מ וכן רצים משתי המחלקות האחרות אשר הודיעו לו על השלמת ביצוע המשימה ע"י אותן מחלקות וביקשו הוראות נוספות. האש בינתיים פסקה כמעט, אם כי אירפה אישם נשמעה עוד ירייה או ירי צרור מת"ת.

פיצוץ הכפר

המ"פ עם מ"מ החבלה החלו בסיוור הכפר תוך מעבר המחלקות וקביעת שיטת ההבטחה ואופן הסגת הכוחות לאחר הפיצוץ. עוד הם מסיירים ומהרס הדורמי נפתחה אש מקלע ומספר רובאים לעבר הכפר. המ"פ התקשר עם המק"ב, ולאחר שהתברר שאנשיו צופים את הבהקי היריות הורה להם לפתוח באש לעברם; ואכן כעבור דקה לערך החל המק"ב יורה לעבר הרכס. אש האויב שותקה בתחילה, אולם חודשה עד מהרה. בשעת הביקור אצל המ"מים הסתבר, שפרט לשני פצועים קל מרטיס רימון (ספק שלנו ספק של האויב) אין אבידות; כן הסתבר שלא נמצאה כל שריטת-אספקה בכפר וכי ששה שבויים שנחפשו — הנם כולם מקומיים.

תוך הסיוור נקבע שהפיצוץ יתחילו משני קצות הכפר לעבר המרכז והבית בן שתי הקומות, (שבינתיים התברר שהוא משמש כטחנת קמח) יהיה האחרון לפיצוץ. כן נקבע שהמח" לקות יסוגו למפגש, כמאה מטר מצפון לכפר, לפני הפיצוץ האחרון — לפי הוראה שתיגע ע"י רץ. מפקדת הפלוגה התקמה ליד הבית הגדול במרכז הכפר.

השעה היתה לערך 0130 כאשר הפרדות עם חומר החבלה הגיעו לאחר תנועה מואצת ע"י הסיירים. החבלנים ניגשו לעבודתם בנחת כשאל כל חולית חבלנים מתלווה פרדה נושאת

חומר-נפץ (ופרדה אחת נשארה במרכז הכפר לעבודת הגמר). עם הפיצוץ הסתבר שהפרדה היא חיה מופלאה שאינה מתרגשת מפיצוץ קרובים. כל אותה העת המשיך האויב בהנחתת אש לעבר הכפר כשהמק"ב שלגו עונה לו לסירוגין. הזמן התקדם ועמו הפיצוץ שעלו מדי פעם. בשעה 0230 לערך סיימו החבלנים את פיצוץיהם. מסתבר שהיתה הפרדה בשימוש בחומרי חבלה, וכי ניתן לפוצץ בתיכפר כאלה בכמות פחותה של חומר-נפץ. בשביל מספר בתים נוספים לא היו מטענים. הועברה הוראה למחלקות על נסיגה למפגש תוך מעבר מפקדת הפלוגה ודוח; ואכן תוך 10 דקות היו כל המחלקות מחוץ לכפר תוך השארת חולית חבלנים והבטחה לפיצוץ הבית האחרון.

הנסיגה

עם פיצוץ הבית הגבוה התרכז כל הכוח במקום המפגש, נערך מפקד נוכחים והכוח החל וסוג לעבר גבעת המק"ב, תוך הגברת אש המק"ב לעבר הרכס הדורמי. עם הגיע הכוח לקרבת גבעה 428 נערך להבטחה הקפית; המק"בים פורקו והועמסו על-גבי הפרדות; והכוח החל בנסיגה לעבר דואימה בשורה עורפית עם הבטחה מלפנים ומאחור. הפצועים צעדו בכוחות עצמם. עם מדומי בוקר הגיעה הפלוגה לדואימה וכאן הסתבר למ"פ שה"פרטיזנים" של הפלוגה (מלוחמי היערות נגד הגרמנים במלחמת העולם השניה) מוליכים עמם עדר פרות קטן כאשר כל פרה מובלת ע"י שנים — אחד מושכה בשתי האצבעות בנחירים, ושני מסובב את הזנב כקפיץ על-מנת לשכנע את הבהמה להאיץ דרכה. לאחר ארוחה חמה, שהוכנה לחוזרים ע"י הרס"פ, עלתה הפלוגה על גבי משאיות וחזרה ללכיש.

מלקח הפעולה

א. הפרדה היא אמצעי תובלה מצוין בשטח הררי; יתר על כן אין היא רגישה לאש והתפוצצויות (אם כי לא ברור לי באם זו תוצאה של אימון מוקדם או שכך הן מטבען). אך יש צורך בנהג פרדות מלווה.

ב. המק"בים ניתנים להפעלה יעילה בלילה ללא מיקום וסיוון מוקדם, באם מצוייה תחמושת נותבת ובאם השטח "נותן" תצפית אש.

ג. נצירת האש ע"י המסתערים מנעה מהאויב את איכונם והכונת אש נגדם, ובפרט שהאש נפתחה בהיות המסתערים קרובים ליעד — תוך ריצת האנשים והשמעת קולות הסתערות — דבר שהביא לשבירת רצון האויב להלחם ולבריחתו המהירה.